

Și încă o dată: capul, vălul și părul în Corint¹

Hans-Jörg Ronsdorf · ianuarie 2021 · revizuit în octombrie 2026

An de an, dar tot mai rar, apar articole despre acest text al lui Pavel, despre care se știe că nu este simplu (1 Corinteni 11:2-16). De ce scriu despre el? În cartea mea despre rolul bărbatului și al femeii, „Frauen, vergebt uns!” (*Femei, iertați-ne!*), apărută în noiembrie 2020², m-am ocupat de acest text într-un capitol. Totuși, mai puțin sistematic și detaliat decât am socotit ulterior că ar fi fost bine. Căci în carte am redat foarte mult teza citatului, așa cum a expus-o Thomas Schirrmacher în cartea sa „Paulus im Kampf gegen den Schleier!” (în limba germană). Am arătat că și teza citatului este o presupunere, cu totul plauzibilă, dar până la urmă nedovedită. În această lucrare ajung, cu ajutorul lucrărilor unei teoloage și ale unui teolog, la explicații plauzibile și fără teza citatului.

Acest text vorbește într-o situație culturală care ne este străină, și anume în cultura greco-romană a primului secol. Nu undeva oarecare, ci în Corint, pe atunci o colonie romană în Grecia. Pentru Pavel nu era un loc necunoscut; acolo a lucrat 18 luni. Cunoștea fiecare detaliu al acestui oraș (Faptele apostolilor 18:1-18).

În această lucrare voi cita des din două cărți relativ noi. Ele ne ajută să înțelegem mai bine, în mod nou sau mai adânc acest text dificil. Mai ales în studiul verset cu verset n-am putut formula mai bine decât au făcut-o ei, și de aceea îi las în cea mai mare parte pe cei doi autori să vorbească. Pe de o parte este vorba despre comentariul (monumental și excelent) al lui Eckhard J. Schnabel, „Der erste Brief des Paulus an die Korinther” (seria Historisch-Theologische Auslegung) (un teolog și profesor evanghelic, conservator, „credincios Bibliei”³). Nu cunosc niciun alt comentariu care să lucreze acest text atât de temeinic și cu atât de multe trimiteri la surse. Nu sunt pe aceeași linie cu toate concluziile lui, lucru la care trebuie să ne așteptăm întotdeauna la această temă. A doua carte are titlul „Paul and Gender”⁴. Cynthia Long Westfall (istoric și teolog) a publicat în 2016 o lucrare foarte apreciată în spațiul de limbă engleză despre acest text și despre toate celelalte texte relevante ale lui Pavel privind problema sexelor. Ținând seama intens de situația culturală, ea aruncă o lumină nouă asupra marilor întrebări cu care se luptă nenumărați interpreți, dar și cititorul obișnuit al Bibliei. Cei doi autori sunt de acord în multe păreri. (Citatele din Westfall sunt indicate în nota de subsol doar prin numărul paginii.)

Scopul meu este să lămuresc (pentru mine) care este argumentația lui Pavel și ce l-a determinat să scrie exact așa. ***Femeile erau problema sau bărbății? Și dacă lucrul acesta ar fi, în cele din urmă, cu totul limpede – ceea ce aici nu se poate garanta și ce fiecare cititor trebuie să hotărască pentru sine –, ar rămâne încă întrebarea: Ce facem cu aceasta în secolul al XXI-lea?***

Aceasta nu este o chestiune de fidelitate față de Biblie, cum se afirmă adesea în mod miop și cu exces de zel, ci o chestiune a înțelegerii corecte a Bibliei. Osteneala studierii Bibliei trebuie făcută (iar și iar), iar timpul trebuie investit, dacă luăm cu adevărat în serios așa-numita fidelitate față de Biblie. Altfel ea rămâne o vorbă goală, aparent evlavioasă, repetată fără încetare. Sau chiar un „șiboleț”, folosit ca să tragi granițe acolo unde nu trebuie să existe, sau ca să invoci fidelitatea acolo unde ar fi la rând reflecția sau reținerea.

Contextualizarea

Contextualizarea presupune ca Scriptura să fie studiată mai întâi în mediul ei. Abia apoi încearcă să descopere ce are de spus acest text astăzi. Este vorba, aşadar, mai puţin despre porunci directe, cum ar fi porunca dragostei sau interdicţia de a minţi. Nu avem nicio problemă să le primim ca fiind atemporale. Altfel stau lucrurile când este vorba de lucruri exterioare sau de obiceiuri şi practici (carnea jertfită idolilor etc.) pe care astăzi nu le mai cunoaştem.

Pavel face în mod vădit referire la obiceiurile şi datinile vremii din Corintul grecesc şi din Imperiul Roman în general. Niciun interpret şi nici vreun cititor al Bibliei nu poate ocoli această referire la cultura de atunci. Aşa se şi întâmplă la marea majoritate a interpreţilor, chiar dacă cunoştinţele despre faptele istorice şi interpretarea lor variază uneori foarte mult şi influenţează astfel calitatea tâlcuirii textului. (Pentru toţi cei care vin, ca mine, din Mişcarea Fraţilor: Nici Darby şi Kelly n-au explicat tema vălului şi a părului exclusiv din interiorul textului, ci s-au raportat şi la cultura de atunci. Căci acoperirea capului este o temă culturală, nu una biblico-teologică.) Pavel reuşeşte să judece obiceiurile culturale în lumina relatării creaţiei şi chiar să le întemeieze, ca să răspundă la această întrebare (sau întrebări), cu totul importantă pentru corinteni.

Pavel nu stabileşte în argumentaţia sa o normă supratemporală, nu un cod de purtare care ar fi valabil în mod transcendent de-a lungul secolelor sau chiar de la începutul creaţiei şi ar fi atemporal. **Pavel argumentează cum să te porţi, în ciuda libertăţii Evangheliei, astfel încât niciunul dintre contemporanii tăi să nu se poticnească. Chiar şi atunci când aceasta îngrădeşte libertatea creştină.** Nu pentru că ar fi poruncit sau întemeiat teologic, ci pentru că urmează regula de aur, pe care el o formulează astfel chiar înainte să înceapă acest capitol:

1 Corinteni 10:31-33: Deci, fie că mâncaţi, fie că beţi, fie că faceţi altceva: să faceţi totul pentru slava lui Dumnezeu. Să nu fiţi pricină de poticnire nici iudeilor, nici grecilor, nici Bisericii lui Dumnezeu. După cum mă silesc şi eu în toate lucrurile să plac tuturor, căutând nu folosul meu, ci al celor mai mulţi, ca să fie mântuiţi.

Această „regulă de aur” este o cheie pentru textul care urmează imediat. Căci regulile pe care Pavel vrea să le transmită corintenilor prin argumente sunt o combinaţie între „a-l da lui Dumnezeu slava în toate” şi, în acelaşi timp, a nu fi pricină de poticnire pentru contemporani şi semenii din cauza unor lucruri exterioare sau a unor purtări care în acea vreme erau nepotrivite sau chiar privite ca o ruşine în sens cultural (nu teologic). Creştinii din Corint crescuseră oricum în aceste obiceiuri, iar a le împlini, respectiv a le suporta, nu era un preţ prea mare dacă pe această cale oamenii puteau fi câştigaţi pentru Hristos. Pavel nu îşi însuşeşte cele exterioare ale culturii greco-romane, chiar dacă recomandă respectarea lor, ci încearcă să găsească o cale care să țină seama de diferite aspecte. Un mers pe muchie de cuţit, care, pe de o parte, reflectă şi ia în serios evenimentul creării bărbatului şi femeii şi, pe de altă parte, include pe deplin simţământul oamenilor în general (al societăţii).

Anticipez aici o trimitere la versetul 10, unde Pavel spune clar (altfel decât în cele mai multe traduceri; despre aceasta mai multe mai târziu) că femeia are autoritate asupra propriului ei cap, şi anume să şi-l acopere sau nu. Însă hotărârea ei trebuie s-o ia ținând seama tocmai de criteriul numit mai sus şi de alte aspecte, despre care voi mai vorbi.

Domeniul de aplicare al textului

Pentru ce domeniu sunt valabile recomandările pentru care Pavel vrea să-i câștige pe corinteni, în ciuda libertății lor?

Este vorba de adunarea laolaltă! Rugăciunea și prorocia pot și trebuie să aibă loc oriunde și oricând, dar în Epistola către Corinteni (vezi mai ales cap. 14) ele sunt conținutul principal al adunării laolaltă. În contextul epistolei trebuie lămurit la ce loc și la ce prilej se gândește Pavel.

Susținătorii unei porunci a tăcerii pentru femei în serviciile divine mută constatarea lui Pavel că femeile se roagă și prorocesc oriunde altundeva, numai nu în serviciul divin. Aceasta nu este plauzibil, căci acoperământul capului este pentru public; el trebuie sau poate fi văzut, altfel n-ar avea niciun sens. Pe lângă aceasta, în capitolele 12-14 darurile Duhului sunt împărțite pe deplin și fără nicio îngrădire legată de sex, iar **toți** – lucru subliniat de mai multe ori – iau parte la adunare. Porunca dată femeilor de a tăcea (1 Corinteni 14:34-35) nu poate deci să fie în contradicție cu aceasta, ci trebuie lămurită în lumina capitolelor 11-14 și, în cele din urmă, în contextul întregii epistole. Atunci este vorba despre o vorbire a femeilor care tulbură în biserica din casă, unde se adunau creștinii. Probabil o vorbire care tulbură schimbul duhovnicesc sau care se amestecă și abate atenția sau care chiar înseamnă o rușine pentru soți, când soțiile lor îi fac de râs la adunare – în germana de astăzi „blamieren”. În orice caz, dacă se respectă regulile de bază ale hermeneuticii, nu poate fi o interdicție generală de a vorbi. Devine așa ceva doar dacă izolezi aceste versete și le privești ca și cum ar sta cu totul singure.

Pavel, un dușman al femeilor?

Felul în care este perceput acest text prin **ochelarii istorico-critici** se poate vedea din acest citat: „Acest text a contribuit la asuprirea femeilor în Biserică și în societățile influențate de ea. El nu corespunde în niciun caz – oricât de binevoitor ar fi interpretat – cu ceea ce trebuie spus în secolul al XXI-lea, din punct de vedere creștin-teologic, despre relațiile dintre sexe. Egalitatea și dreptatea în relațiile dintre sexe și o raportare critică la ideologiile heterosexuale îi erau necunoscute lui Pavel. Va trebui să ne întrebăm în ce sens un astfel de text ar mai putea fi inspirator. Sau textul poate fi doar respins din perspectiva de astăzi, pentru că a dăunat dreptății și a fost un pas greșit al unui om care, de fapt, în vremea lui a lucrat pentru dreptate pe pământ?”⁵ Această părere reprezintă percepția larg răspândită a acestui text, pe care eu nu o împărtășesc în niciun fel. O atitudine negativ-critică față de textul biblic trebuie să ducă la această părere.

De cealaltă parte, de **partea celor credincioși Bibliei**, acest fel de critică este respins cu vehemență și se constată: Supunerea ierarhică, și nu egalitatea sau egalitatea în drepturi, este planul lui Dumnezeu de la început. Aceasta se împotrivesc „spiritului vremii” al filozofiei genului.

Trebuie să alegem între aceste două puncte de vedere extreme? Există o altă cale de a explica acest text, fără să amestecăm cele două puncte de vedere? Aceasta ar fi pentru mine un compromis putred.

Există o lectură care nu cade pradă niciuneia dintre cele două explicații, ci se orientează după Pavel, după cele 13 epistole ale lui și după Faptele apostolilor și, firește, după Isus, pe care Pavel l-a avut ca pildă: **„Călcați pe urmele mele, întrucât și eu calc pe urmele lui Hristos” (1 Corinteni 11:1).** Aceasta nu lasă niciun loc pentru afirmații discriminatorii despre femei. **Nu, Pavel este un prieten al femeilor, care a cunoscut și a văzut adevărul în strălucirea luminii lui Hristos. Și imaginea lui iudeo-elenistică despre femeie a fost reformată în lumina Evangheliei.**

Pentru Pavel este important să nu fie pricină de poticnire, dar în același timp să rămână credincios Evangheliei. Acoperirea capului era pentru bărbați, după origine și formare, obiceiul obișnuit în cultele religioase. În cerul credincioșilor, bărbații nu trebuie să-și acopere capul când se roagă și când vorbesc prorocește. Femeile, în schimb, când fac exact același lucru ca bărbații, spune Pavel, trebuie să și-l acopere. Și anume toate femeile, chiar și acelea care în societatea de atunci nu aveau voie să-și acopere capul, adică sclavele și libertele sau femeile necăsătorite. Ambele sunt atunci, în parte, contraculturale, pentru că aici cultura contrazice miezul Evangheliei. Nu este nici o instrucțiune (contra Armin Baum, Schnabel) ca toate femeile să-și acopere capul pe stradă, adică în viața publică, căci cultura le interzicea aceasta sclavelor, care formau cea mai de jos categorie socială. Oricum era obiceiul ca femeile căsătorite să-și acopere capul, respectiv să poarte văl.

Pavel nu susține nici acoperirea capului ca semn al supunerii față de bărbat. Supunerea, rangul și valoarea mai mică a femeii față de bărbat erau oricum de mult timp bătute în cuie. Nu era nevoie ca acestea să fie afișate. Această acoperire avea o funcție concretă; era, dacă vreți, un semn funcțional, mai puțin sau deloc un simbol ierarhic.

Cui se adresează Pavel? Cine trebuie corectat?

Aproape toți interpreții sunt convinși că sunt vizate femeile care, din pricina libertății nou dobândite, se împotriveau să mai poarte acoperământul pe cap obișnuit pe atunci. Acesta, la rândul lui, ar fi fost expresia și recunoașterea supunerii față de bărbat, deoarece, așa cum se deduce vădit în acest text din creație, femeia ar fi subordonată sau așezată după bărbat în mod ierarhic, în general, iar soția față de soț în mod deosebit. Dacă cineva se împiedică de cuvântul ierarhie și preferă să vorbească despre ordinea creației sau despre rânduială (rânduiele) sfântă (sfinte), ar trebui să-și dea seama de un lucru: Cu toată egalitatea de valoare și de demnitate a bărbatului și a femeii, el susține totuși o in-egalitate ca rânduială a lui Dumnezeu. Bărbatul conduce și poartă răspunderea, femeia urmează în supunere.

Dacă un comportament emancipat al femeilor este ceea ce a declanșat acest text al lui Pavel, atunci trebuie explicat de ce el începe cu cuvintele că **Hristos este capul bărbatului**. Acest început atrage atenția asupra bărbaților, și anume ca și cum ei ar fi fost prilejul argumentației care urmează.

Cynthia Long Westfall susține părerea că în Corint existau bărbați care le sugerau femeilor sau le împingeau să renunțe la acoperământul obișnuit al capului. Femeile căsătorite cu o poziție socială respectată nu erau dispuse să-și scoată acoperământul. Aceasta contrazicea obiceiul culturii în care crescuseră. Acoperământul capului era pentru ele o ocrotire și o expresie a demnității, a decenței și a curăției morale. Nu era un simbol al supunerii, ci, desigur, un semn al apartenenței lor, ca soții, la soțul lor.

Sclavele și libertele, femeile necăsătorite (și poate și văduvele?) nu aveau voie să-și acopere capul și, ca cea mai de jos categorie socială, erau expuse avansurilor sexuale. Prostituatele nu își acopereau capul și nu purtau văl și aveau părul tăiat, adică purtau păr scurt, în orice formă ar fi fost. Ce se întâmpla dacă veneau la credință? Pavel spune la începutul epistolei (1:26-29) că cei care au venit la credință au fost mulți oameni simpli și săraci, nu de rang înalt sau de neam ales. Acestor femei trebuia să li se spună, așadar, că, împotriva obiceiurilor societății, aveau voie să-și acopere capul. Căci în biserica legământului celui nou și a noii creații rangul social nu mai joacă niciun rol, așa cum confirmă și Galateni 3:28.

Aspecte ale situației culturale a creștinilor din Corint

Ori de câte ori cercetezi această întrebare și depinzi de datele istoricilor, ar trebui să ții seama de felul în care Pavel își privea vremea și societatea: Nu trebuie să te potrivești chipului veacului acestuia, deci nici culturii respective, când ea contrazice Evanghelia (Romani 12:2). Există granițe ale „venirii în întâmpinare” în Evanghelie. A te face grec pentru greci (cf. 1 Corinteni 9:20-22) nu înseamnă tocmai să stai la masă în templul idolilor și să mănânci carne jertfită idolilor. Aprecierea lui Pavel despre chipul veacului acestuia este, de altfel – spre deosebire de obiceiurile și datinile unei epoci –, atemporală și întotdeauna valabilă.

Tema acestui eseu se învâрте în jurul problemei sexelor și al comportamentului și înfățișării exterioare care țin de ea:

„În societatea greco-romană, legiferarea și impunerea comportamentului «corect» al femeilor era o preocupare principală a autorităților, pentru că ele credeau că dezordinea din gospodărie avea efecte răzvrătitoare asupra binelui imperiului.”⁶

„Pentru ca misiunea lui Pavel printre neevrei să poată avea succes, comportamentul femeilor creștine trebuia să se potrivească cu ceea ce practica femeile în lumea greco-romană generală a primului secol. De aceea preocupările lui Pavel legate de sexe erau adesea misionare când vorbea despre rolurile sexelor în biserică și acasă, iar intenția lui era ca credincioșii să se integreze în cultură și, în același timp, să rămână curați din punct de vedere etic. Adaptarea la cultura primului secol era altceva decât adaptarea la cultura secolului al douăzeci și unulea. Ideile occidentale moderne despre felul în care se comportă de obicei sexele și se raportează unul la altul se deosebesc clar de ideile culturii greco-romane.”⁷

„Relația patron–client și reciprocitatea, care formează elementele de bază ale culturii, modelează și relațiile dintre soți și soții.”⁸ Prin patron se înțelege un binefăcător sau un susținător care era mai sus în rang sau în poziție socială, fie și numai datorită bunăstării sau bogăției lui. „În lumea greco-romană, bărbatul și femeia erau de regulă parteneri inegali în sistemul/relația de patronaj. Bărbatul funcționa ca binefăcător, iar femeia ca partea subordonată în relația conjugală, în afară de cazul în care aducea o zestre mare în căsnicie.”⁹

„(Corintul) era un loc care oferea orice fel de activitate sexuală pe care bărbații o aveau la dispoziție (astfel, «a te purta ca o corinteană» însemna a te deda la imoralitate sexuală), iar expresia «fată corinteană» era un eufemism pentru o prostituată. Nu exista o clasă superioară; în schimb, bunăstarea Corintului crease o clasă de îmbogățiți recent. Pavel arată totuși că biserica din Corint nu își câștiga membrii numai din elita înstărită, ci mai ales dintre cei cărora le lipsea statutul sau puterea (1 Corinteni 1:26).”¹⁰

Așadar, când oameni din toate straturile, fără nicio socializare creștină anterioară, veneau la credință și în comunitatea credincioșilor, acești oameni erau încă marcați de viciile de o viață. Sexualitatea plutea în aer; se găsea peste tot. Cu aceste teme și comportamente se confrunta biserica.

Practica adunării laolaltă

Poporul mare (Faptele apostolilor 18:10) pe care Dumnezeu l-a chemat prin Pavel și prin împreună-lucrătorii lui în orașul-port Corint nu se putea aduna într-un singur loc. Doar dacă ar fi închiriat teatrul sau o arenă, ceea ce era cu totul imposibil pentru un cult nou, practicat mai ales de oameni simpli. De

aceea se adunau în case, mari sau mici, în câteva vile și mai ales în case sau locuințe simple (cum se poate vedea și astăzi în Efes). Când se adunau, femeile erau cele care pregăteau mâncarea (în parte o și aduceau cu ele). Cina Domnului făcea parte din masa comună.

Pentru bărbații și femeile din biserică din casă era valabil ceea ce exprimă Pavel. Westfall rezumă astfel: „Deosebirea dintre bărbați și femei nu este, așadar, o deosebire a rolurilor în biserică, ci mai degrabă felul diferit în care ei funcționează în aceste roluri. Femeile și bărbații îi pot sluji lui Dumnezeu în aceleași slujbe, dar există cerințe diferite, care includ înfățișarea specifică fiecărui sex. Nu este expresia unei duble măsuri, în care bărbații nu au nicio îngrădire, în timp ce femeile sunt îngrădite; amândoi sunt îngrădiți.”¹¹

„În sfârșit, să mai arătăm încă o dată un punct care, ce-i drept, nu face parte din intenția argumentelor pauline, dar care este important. Pavel vorbește cu toată firescul despre faptul că femeile se roagă și vorbesc prorocește în adunarea bisericii. Aceasta înseamnă că femeile exprimă realitatea lui Dumnezeu și a Cuvântului Său la fel de public ca bărbații.”¹²

Ce este public?

Prin spațiu public se înțelege de obicei domeniul în care întâlnești pe oricine. Piața din Corint, portul sau templul idolilor. În cele din urmă, tot ce este în afara propriei case este public.

Adunarea pentru închinare avea loc în casele particulare ale creștinilor înstăriți sau cu poziție înaltă, la fel ca și în casele și încăperile celor mai puțin înstăriți. Era aceasta publică? Nu se putea compara, ce-i drept, cu situația din piață, dar cei neștiutori sau necredincioși aveau acces la aceste adunări. Fie că erau călăuziți acolo de Duhul Sfânt, fie că erau invitați de creștini. În acest sens, nici adunarea laolaltă nu este o societate închisă, ci locul în care toți oamenii îl pot întâlni pe Dumnezeu cel viu.

De aceea respectarea obiceiurilor și datinilor în această adunare este importantă, și anume la fel pentru bărbați și pentru femei. Necredinciosul să nu se poticnească, ci să fie convins de Dumnezeu, de prezența Lui sfântă și lucrătoare (1 Corinteni 14:16,23-25).

Mai mulți interpreți pun întrebarea dacă de aici reiese și o regulă de îmbrăcăminte în afara adunării. Privit cu atenție, aceasta nu este nici tema, nici întrebarea corintenilor în acest text. Aici intră în joc regula de aur din 1 Corinteni 10:31-33, care spune să nu fii nimănui pricină de poticnire. Femeile căsătorite își acoperă capul când ies din casă. Sclavele nu, dar în serviciul divin da, cum scrie Pavel.

Acoperirea capului în Corint

Iată câteva citate în plus și gânduri mai amănunțite. Sunt convins: Numai cine nu înțelege obiceiul acoperirii capului și al purtării vălului transferă acest text al lui Pavel unu la unu în prezent. Și anume printr-o hermeneutică unidimensională, în alb și negru, care până la urmă devine justificarea unui legalism îngust, așa cum l-am întâlnit adesea și l-am trăit chiar eu.

„Michelle Auerback rezumă argumentația pentru purtarea vălului: **«Simbolurile, afirmațiile, au însemnătate numai într-o cultură care știe ce înseamnă ele.»** Dar în studiul biblic tradițional, cei mai mulți au pornit de la ideea că vălul din 1 Corinteni 11:3-16 înseamnă «supunere», **fără să se ocupe de înțelegerea semnificațiilor pe care le avea vălul pentru femei în cultura antică a Mediteranei de Est sau în folosirea lui încă larg răspândită într-o serie de culturi moderne.**”¹³

„Bruce Winter constată că pe vremea Imperiului Roman «se poate porni cu siguranță de la faptul că capul acoperit cu văl era simbolul decenței și al castității care se așteptau de la o femeie căsătorită».”¹⁴

„Acum însă avem acces la relatări ale femeilor din culturi care practică acoperirea femeilor cu văl și care spun o altă poveste. Constatăm că în islam și în iudaism există un curent puternic de femei evlavioase, fundamentaliste, care poartă văl din motive care sună foarte asemănător cu justificarea lui Pavel din 1 Corinteni 11:3-16. Totuși, nu depindem cu totul de paralele antropologice mai târzii, care riscă să fie anacronice. ***Istoria femeilor care refuză să-și scoată vălul și motivele purtării vălului pot fi urmărite până în cultura asiriană.***”¹⁵

„***Preocuparea lui Pavel pare să se extindă asupra tuturor femeilor din biserică care prorocesc și se roagă – inclusiv sclavele, libertele, femeile necăsătorite și văduvele.*** Regulile de îmbrăcăminte ale matroanei romane¹⁶ arătau atât rangul ei, cât și «statutul și rolul ei ca femeie capabilă de viață sexuală în societatea romană». ***Pe de altă parte, un cap neacoperit cu văl însemna disponibilitate sexuală, așa încât unei slave sau unei liberte îi era interzis să poarte văl.***”¹⁷

„Reglementarea purtării vălului era privilegiul bărbaților; ei ar fi fost cei care ar fi văzut în modul cel mai firesc nevoia de a stabili o regulă. ***În practica romană, atât bărbații, cât și femeile își acopereau capul ca să se roage. Pavel îi învăța pe bărbații din biserici, se pare, să se roage cu capul descoperit, împotriva practicii romane (1 Corinteni 11:4), așa încât bărbații s-au gândit poate că ce este bun pentru gâscan este bun și pentru găscă. Dar în timp ce capul descoperit al unui bărbat era un semn al smereniei lui înaintea lui Dumnezeu, capul descoperit al unei femei nu era un semn al smereniei femeii înaintea lui Dumnezeu; mai degrabă transmitea un semnal despre disponibilitatea ei sexuală, care putea echivala cu o ademenire.*** Dar idealurile culturale despre ce era cuviincios puteau fi abandonate de cineva în favoarea unor priorități presupus teologice.”¹⁸

„De obicei se presupune fără discuție că Pavel le corecta pe femeile din Corint. ***Totuși, pasajul este mai coerent dacă presupunem că femeile din Corint refuzau să-și scoată acoperămintele de pe cap sau vălurile,*** dar erau presate sau încurajate de persoanele cu autoritate, de bărbații din biserică din casă sau poate chiar de propriii lor soți să-și scoată vălurile. Acesta este un tip de scenariu care se repetă mereu în culturile în care se poartă văl.”¹⁹

Purtarea vălului făcea vizibile deosebiri sociale, susul și josul categoriilor sociale. Această deosebire între categorii poate fi observată timp de 1.800 de ani, până în epoca modernă. „Aceasta nu numai că semnala că astfel de femei erau disponibile sexual, ci menținea și ordinea socială și o deosebire între clase. [...] ***Sprijinul lui Pavel pentru purtarea vălului de către toate femeile a egalizat relațiile sociale din biserică; în măsura în care această purtare a vălului era în mâna lui, el le asigura respect, onoare și curăție sexuală femeilor din biserică cărora cultura le refuza acest statut.***”²⁰

„În cultura Orientului Apropiat, o femeie din clasa superioară își acoperea capul ca să-și semnaleze devotamentul și modestia. Capul ei acoperit semnala direct și propria ei onoare și onoarea familiei ei – mai ales a lui paterfamilias (capul familiei din casa antică), sursa identității ei. Pavel recurge la semnificația complexă a simbolului ca să aducă un argument teologic pentru purtarea vălului, pe temeiul relatării creației.”²¹

Eckhard J. Schnabel scrie: „Purtarea unui acoperământ pe cap de către femei (nu doar în contexte religioase) are în spațiul cultural romano-elenistic o plauzibilitate de la sine înțeleasă. Statuile romane, mai ales portretele femeilor din familia imperială, precum și reliefurile funerare, le înfățișează pe femeile căsătorite cu stola (palla) trasă peste cap sau cu vitta, banda de lână pentru cap sau pentru păr,

care erau socotite simboluri ale decenței și castității. Femeile nu erau obligate să poarte stola în public. Purtarea stolei simboliza însă castitatea lor. Legislația lui Augustus privind căsătoria stabilea că prostituatelor le era interzis să poarte stola soției cuviincioase, a matroanei.”²² Armin Baum scrie despre acoperirea capului:

Was bedeutete die weibliche Kopfbedeckung in der Antike?

Um den kulturellen Hintergrund von 1. Korinther 11,5-6 zu verstehen, muss man mindestens bis ins zweite Jahrtausend vor Christus zurückgehen. In den mittelassyrischen Gesetzen aus der Regierungszeit des assyrischen Königs Tiglatpileser I. (1115–1076 v. Chr.) heißt es: „Wenn ein Bürger seine Eingeschlossene (d. h. seine Konkubine, mit der er nicht verheiratet ist) verhüllen will, so soll er fünf oder sechs seiner Genossen Platz nehmen lassen, sie in ihrer Gegenwart verhüllen und sagen: ‚Sie ist meine Gattin‘. Dann ist sie (tatsächlich) seine Gattin.“ Bei der Eheschließung wurde der Kopf der Ehefrau demnach mit einem Tuch bedeckt. Das bedeckte Haupt war das sichtbare Kennzeichen der Ehefrau.

Diese Sitte hat sich über Jahrhunderte erhalten. Sie war auch in neutestamentlicher Zeit sehr verbreitet, als Paulus seinen ersten Korintherbrief schrieb. Letztlich ist die antike Verhüllung der Ehefrau sogar ein Vorläufer unseres modernen Brautschleiers, den die Braut bei der kirchlichen Trauung trägt. Seit Jahrtausenden kommen Frauen bei der Eheschließung im wahrsten Sinne des Wortes „unter die Haube“. Die Kopfbedeckung symbolisiert in ihren zahllosen Spielarten immer dasselbe, nämlich den neuen Status der Ehefrau.

În iudaism, scoaterea acoperământului de pe cap însemna că fidelitatea conjugală era pusă la îndoială. Unei femei adultere i se lua chiar cu forța acoperământul de pe cap. Renunțarea de bunăvoie la acoperământul capului era un semnal că ești la dispoziția bărbaților.

Unde trebuiau femeile să poarte acoperământul pe cap? Când luau parte cu glas tare la serviciul divin, adică atunci când atenția tuturor celor de față era îndreptată spre cei care vorbeau. Toți puteau și trebuiau, după Pavel, să ia parte. Trebuie, prin urmare, să pornim de la ideea că ele erau întotdeauna acoperite în serviciul divin? Este foarte posibil, dar nu știm. Dacă îl luăm pe Pavel literal în acest loc, atunci ele își acopereau capul doar când își ridicau glasul în serviciul divin.

„Acest studiu infirmă presupunerea predominantă în studiile biblice, potrivit căreia vălul simboliza supunerea femeii față de soțul ei. Purtarea vălului nu era un simbol privat, ci o practică publică, reglementată prin lege și obicei, și se aștepta atât de la bărbați, cât și de la femei să se supună obiceiului. **Pe scurt, vălul reprezenta onoarea, statutul și ocrotirea femeii.**”²³

„Era (și este) obișnuit ca femeile să refuze să-și scoată vălul, pentru că el simbolizează onoarea și ocrotirea. Este mai probabil ca femeile cărora nu li se îngăduia să poarte văl în public să fi vrut să poarte văl în adunare, ca să simbolizeze că au fost socotite neprihănite prin Hristos. Instrucțiunea lui Pavel ca toate femeile să poarte văl era anti- sau contraculturală și binevoitoare față de femei. Practica potrivit căreia toate femeile poartă vălul egaliza relațiile sociale din comunitatea creștină.”²⁴

Faptul că bărbații își acopereau capul la actele religioase este bine documentat la romani, la greci doar în parte. În studii și interpretări este izbitor că acoperirii capului la bărbați i se acordă mult mai puțină atenție.

O statuie a lui Caesar Augustus, care aduce o jertfă la templu în Corint, îl arată pe conducător cu un văl care îi acoperă capul. Richard Oster explică faptul că bărbații greci își acopereau adesea capul la jertfele religioase aduse zeilor păgâni. Este probabil ca Pavel să fi comentat practica anterioară a corintenilor din idolatria păgână. Ciprian a comentat aceasta chiar și în secolul al treilea: «Capul vostru a rămas liber de vălul nelegiuit și nesfânt cu care erau acoperite acolo capetele robite ale celor care aduceau jertfe» (De lapsis 2). Brian Rosner arată în mod convingător că Pavel, în 1 Corinteni 6:12-20, era îngrijorat din pricina bărbaților care săvârșeau acte sexuale la manifestările sacre. Astfel, grija lui Pavel privind acoperămintele de pe capul bărbaților ar fi putut fi și o mustrare împotriva actelor sexuale cu prostituatele de la templu. Totuși, Pavel nu a intrat în versetul 4 în amănunte asupra temei, ceea ce arată că a folosit această situație doar ca un contrast față de femei.

Linii călăuzitoare și aspecte pentru interpretarea textului

Cei mai mulți dintre cei care citesc aceste rânduri nu citesc textul lui Pavel pentru prima dată. Pentru ei urmează câteva aspecte care poate deschid o nouă cale de acces la text. Aceste aspecte sunt rezultatul unei preocupări repetate pentru acest text și al unor studii corespunzătoare și nu au căzut pur și simplu din cer. Ele vă pot ajuta să nu cădeți în lectura obișnuită, care înțelege textul prin ochelarii supunerii ierarhice a femeii (femeilor), ceea ce, așa cum am arătat deja, nu este tema.

- Textul pune accentul mai ales pe felul în care totul trebuie să se petreacă spre slava lui Dumnezeu.
- Este vorba despre scoaterea în evidență a slavei lui Dumnezeu în serviciul divin, prin faptul că bărbații și femeile se poartă și se îmbracă astfel încât atenția să nu fie îndreptată spre ei.
- (Unii) bărbați au fost cauza și declanșatorul învățăturii lui Pavel, prin faptul că cereau ca femeile să renunțe la acoperământul capului.²⁵
- Sunt abordate obiceiuri și datini culturale și sociale. Rușinea și necinstea nu sunt înțelese în sens religios sau teologic, ci în simțământul societății.
- De aceea nu este vorba despre porunci atemporale ale lui Pavel, chiar dacă el invocă în argumentația sa istoria creației.
- Libertatea în Hristos se află în tensiune cu a nu fi o pricină de poticnire pentru cei din jur.
- Este vorba despre acoperirea părului (nu pur și simplu a capului) și nici despre o acoperire completă cu văl.

- Nicăieri nu este vorba despre ordinea ierarhică a creației, în care bărbatul stă deasupra femeii. Nicăieri nu este vorba nici despre supunerea femeii față de bărbat. Amândoi se roagă și vorbesc prorocește, cu același rang și cu aceeași poziție.
- Pavel vorbește, până la urmă, despre toate femeile, nu doar despre femeile căsătorite. El rămâne concentrat asupra unei relații mai generale între bărbat și femeie, care este întemeiată în creație și este valabilă și atunci când o femeie este sclavă și nu are în mod formal un soț, un tată sau un tutore care să fie capul ei.
- Lucrurile exterioare, cum ar fi îmbrăcămintea sau pieptănătura, nu sunt prescrise de Evanghelie. Ele sunt esențiale în cultul legământului celui vechi, dar nu în legământul cel nou, pe care corintenii îl sărbătoreau la Cina Domnului.
- Nu este vorba despre reguli de purtare pentru bărbați și femei în secolul al XXI-lea.

Urmează un studiu al fiecărui verset din acest pasaj.

1 Corinteni 11:3-16²⁶

*3 Dar vreau să știți că
Hristosul este capul oricărui bărbat,
iar capul femeii este bărbatul,
iar capul Hristosului este Dumnezeu.*

Pavel aduce trei perechi ca să vorbească, până la urmă, despre tema acoperirii capului. Nu este vorba despre o succesiune de trepte sau o ierarhie: Dumnezeu, apoi Hristos, sub El bărbatul și la sfârșit femeia. Nu este un lanț de comandă. La sfârșit nu stă femeia, ci Dumnezeu, de la care vin toate (v. 12). Trei perechi stau ca analogii **una lângă alta**. Nu este vorba despre o rânduială a mântuirii. Relația femeii cu Hristos nu se deosebește în niciun fel de relația bărbatului (sau a soțului ei) cu Hristos.²⁷

În limba germană, cuvântul **Haupt** („cap”) duce, în sens figurat, imediat la interpretarea unei persoane cu autoritate, în sensul, de exemplu, al cuvântului *Hauptmann* („căpitan”). Așa îl înțeleg și aproape toți interpreții. Unele traduceri nici nu folosesc cuvântul „cap”, ci îl redau direct ca supunere. NeÜ (traducere germană a Bibliei) folosește îndată cuvântul **Oberhaupt** („căpetenie”) și nu lasă astfel să apară nicio îndoială asupra lucrului pe care, chipurile, se sprijină argumentația lui Pavel ca să întemeieze acoperirea capului la femei. „Cei mai mulți învățați au presupus că tema din 1 Corinteni 11:3-16 este autoritatea bărbaților și supunerea femeilor. Aceasta se datorează în parte faptului că

«cap» este în latină, engleză și germană o metaforă pentru autoritate, așa încât sensul de «autoritate» a părut de la sine înțeles în istoria interpretării pasajului.”²⁸

Pentru că în tot acest text nu este deloc vorba despre problema autorității și a supunerii, trebuie lămurit care este sensul metaforic al cuvântului „cap”. În privința aceasta, cum era de așteptat, susținătorii ierarhiei și susținătorii egalității au intrat într-o dispută aprigă. Acest text, în orice caz, sprijină sensul de „cap” ca sursă și origine (v. 8,12).

„Westfall argumentează că aluziile la Geneza 1–2 din context limitează diversitatea și gama posibilă a sensurilor metaforice ale cuvântului «cap» în limba greacă, ca să se refere la sursa vieții, așa încât s-ar putea parafraza: **«Dar vreau să recunoașteți că viața oricărui bărbat vine de la Hristos, viața unei femei vine de la bărbat și viața lui Hristos vine de la Dumnezeu.»**”²⁹ ... „Pentru că bărbatul este originea vieții femeii, el este capul ei. Dacă bărbatul este capul femeii și ei sunt un singur trup, atunci Pavel trage concluzia că femeia este trupul lui. Pavel este în stare să folosească metafora «capului» când o aplică la căsnicie, la bărbat și femeie, la relația dintre Hristos și Biserică și la relația dintre Hristos și Dumnezeu Tatăl; el folosește «cap» ca să interpreteze aceste relații una prin alta.”³⁰

„Sfera de sens a lui κεφαλή (cap) cuprinde capul unui om sau al unui animal, extins la metafore care includ identitatea, sursa, viața și purtarea de grijă. În greaca idiomatică (uzul limbii), nu însemna «autoritate», lucru care se vede din articolul său din Greek-English Lexicon al lui Liddell și Scott.”³¹ ... „Astfel folosește Pavel κεφαλή: **ca să se refere la originea sau sursa vieții și a identității în contextul relațiilor de familie** – soț și soție, biserica drept familie și Dumnezeu Tatăl și Fiul Său, Isus Hristos.”³²

„Relația omenirii cu Adam este numită de teologi **«calitatea de cap»**, «cap natural» sau «cap al legământului».” ... „Adam este capul omenirii pentru că el este sursa vieții biologice. De aceea lui Adam nu i se acordă nicio întâietate, onoare, autoritate sau venerație înaintea sau deasupra omenirii; **mai degrabă este vorba despre o relație pe temeiul identității care rezultă din origine** și pe care Pavel o evaluează negativ. Isus îl înlocuiește pe Adam drept cap, **pentru că Isus este sursa duhovnicească dătătoare de viață, care umple Biserica, iar Biserica formează o unitate organică cu El (Efeseni 1:22; 4:15-16; Coloseni 1:18).**”³³

„Dacă calitatea de cap a lui Hristos asupra oamenilor este înțeleasă ca sursa vieții/existenței lor, atunci analogia dintre cele trei perechi este paralelă, iar cercetarea ei contribuie din belșug la înțelegerea teologiei pauline.” ... „În mod asemănător, explicația lui Pavel despre relația dintre bărbat și femeie și dintre soț și soție poate fi interpretată în mod consecvent cu înțelegerea istorică a calității naturale/biologice de cap a lui Adam. **Este o relație de familie.**”³⁴ ... „În cultura greacă, **conceptul calității de cap a unui strămoș includea reprezentarea și identitatea familiei.**”³⁵

„În sfârșit, ultima dintre cele trei asocieri ale cuvântului «cap» este semnificativă pentru folosirea lui ca sinonim. **Anthony Thiselton explică faptul că și capul anatomic reprezenta întregul trup. Dacă cineva își necinstea capul fizic, întreaga persoană era întinată. Pavel a observat că înfățișarea unei persoane se răsfânge asupra altora și asupra ei înseși.** Folosirea repetată a cuvântului «cap» nu avea, așadar, scopul de a marca poziții ierarhice sau de a crea o deosebire între sexe. Era, în schimb, un procedeu poetic, care servea la schimbarea actelor de cult din Corint, ca să se evite o legătură cu o religie păgână puternic implicată în ritualuri sexuale.”

Conținutul metaforic din uzul de atunci are o anumită amplitudine. „Cap” înseamnă atât unitate, identitate și origine, cât și cea mai mare cinste a unei persoane. Una peste alta, arată cum sunt legați bărbatul și femeia, cum stau unul față de altul și cum țin fiecare de capul său.

În egalitatea lor de rang există, în funcție de cultura în care trăiesc, o purtare exterioară diferită. Nu rolurile sunt deosebite – în 1 Corinteni 11 rolurile sunt tocmai aceleași, căci amândoi se roagă și prorocesc. Dar în aceasta există deosebiri în ce privește înfățișarea, iar acestea sunt întemeiate în cultura de atunci. Pavel preia aceste realități culturale și le poate lega chiar de gândul creației.

4 Orice bărbat care se roagă sau proroceste având ceva pe cap își necinstește capul.

Rugăciunea și prorocia, adică vorbirea prorocescă, fac parte din adunarea pentru închinare. Prezența lui Dumnezeu în adunare se arată atât în vorbirea către Dumnezeu, în cerere și închinare, cât și în vorbirea lui Dumnezeu către biserica adunată. Toate mădularele trupului lui Hristos, bărbați și femei, sunt chemate să facă amândouă lucrurile.

Bărbații nu trebuie să aibă nimic pe/peste cap când se roagă și prorocesc. **Aceasta este o constatare a lui Pavel, o afirmație care nu poate fi lămurită fără referire la cultura (religioasă) a acelei vremi. Mulți ani am căutat, ca și alții, o justificare pentru aceasta în contextul imediat, apoi în întreaga epistolă, apoi în întregul Nou Testament și, nu în ultimul rând, în Vechiul Testament. Fără un rezultat cu sens și plauzibil.**

Romani își acopereau capul la actele religioase, grecii în schimb de cele mai multe ori nu (Keener). Bărbații care acum îl mărturisesc pe Isus se distanțează de practicile și comportamentele care aveau loc în cultele idolilor din Corint și din alte locuri.

„(Bărbatul) se poartă rușinos pentru că, atunci când se roagă, îi pasă mai mult de propriul lui prestigiu personal decât de slava lui Isus Hristos. Referitor la Hristos, afirmația înseamnă că acei care îl mărturisesc pe Isus, care fac parte din straturile mai înalte ale societății și, când se roagă, își etalează demonstrativ statutul înalt, îi aduc rușine lui Hristos, pentru că nu-L slăvesc pe Hristos, ci pe ei înșiși (cf. cuvântul δόξα (onoare, slavă), repetat de trei ori în v. 7–8).³⁶ ... Ei atrag atenția asupra lor înșiși, în loc să îndrepte atenția celor de față spre Dumnezeu, de la care vin toate (v. 12) și pe care îl chemi în rugăciune (v. 13). **În societatea romană, descoperirea capului, când cineva își trăsese întâmplător toga peste cap, semnală prezența unor oameni vrednici de cinste** (Plutarh, Mor 266).”³⁷

„**În acest context, bărbatul (fără acoperământ pe cap) își arată smerenia, înfățișându-se înaintea lui Dumnezeu ca chipul neîmpodobit al lui Dumnezeu, iar femeia îi arată cinste lui Dumnezeu, ei înseși și familiei ei, retrăgându-și slava/frumusețea în public și în serviciul divin.**”³⁸ Căci femeile fac opusul: își acoperă capul.

Ce cap necinstește bărbatul? Mai întâi propriul lui cap. Se necinstește pe sine însuși ca persoană, pe care o reprezintă capul lui. Și îl necinstește pe Hristos, capul lui, pentru că își atribuie singur (conștient sau inconștient), printr-un acoperământ pe cap, cinstea care nu i se cuvine în prezența lui Dumnezeu.

5 Dar orice femeie care se roagă sau proroceste cu capul descoperit își necinstește capul; căci este unul și același lucru ca și cum ar fi rasă.

„**Bărbații trebuie să renunțe, când se roagă și prorocesc, la tradiția romană, elitistă, de a-și trage toga peste cap. Femeile însă trebuie să se roage și să prorocască întotdeauna numai cu capul acoperit. Expresia «cu capul neacoperit» nu descrie o anumită pieptănătură a femeilor, ci un acoperământ textil al capului, concret stola (palla) trasă peste cap.**”³⁹

„Argumentația lui Pavel sprijină această înțelegere, când spune că un cap neacoperit este o rușine pentru o femeie, asemenea faptului de a-i rade capul, ceea ce îi distruge reputația și de aceea îi

micșorează valoarea (1 Corinteni 11:5-6). Această semnificație a capului neacoperit era împărtășită de dreptul roman, care spunea că, dacă o femeie nu era îmbrăcată ca o matroană (inclusiv purtarea unui văl, respectiv legarea părului) și un bărbat încerca s-o seducă sau s-o hărțuiască, el nu putea fi tras la răspundere pentru vătămare corporală.”⁴⁰

„Pavel le critică pe femeile din Corint care, prin felul în care apăreau în adunarea bisericii fără stola trasă peste cap, transmiteau conștient sau inconștient semnale nonverbale că sunt «la dispoziție». Adunările pentru închinare ale bisericii nu sunt însă locul în care femeile transmit semnale și devin «obiecte cercetate» de bărbați. Argumentului că este vorba despre rugăciunea și prorocia femeii, și nu despre apariția în public, i se poate răspunde, din perspectiva lui Pavel, că el înțelege adunările bisericii tocmai ca spațiu public, în care cei din afară sunt invitați și sunt prezenți.”⁴¹

Spre deosebire de Schnabel, Westfall îi vede, așa cum am remarcat deja, pe bărbați ca fiind cei care voiau să înlăture acoperământul capului femeilor. Din orice motive: libertatea Evangheliei sau, negativ, motive sexuale ascunse. **Pavel le pune astfel înaintea ochilor, în mod drastic, bărbaților care le cereau femeilor să renunțe la acoperământul capului, ce însemna cererea lor, în ultimă consecință, pentru o femeie.** O femeie rasă atrăgea asupra ei toată rușinea, ca adulteră sau ca prostituată. „Pavel identifică apariția publică a femeilor în serviciul divin cu stigmatul social al unei adultere demascate și pedepsite, al cărei statut semăna cu «prestigiul» unei prostituate.”⁴²

6 Căci dacă o femeie nu este acoperită, să se și tundă; iar dacă este rușinos pentru o femeie să fie tunsă sau rasă, să se acopere.

Pentru că urmarea acestei cereri de a nu se acoperi trebuie gândită în mod necesar până la capăt pentru femei, Pavel repetă urmările catastrofale, în contextul social, pentru femeile care i-ar fi urmat pe bărbați și nu s-ar fi acoperit. „Pavel poate porni de la ideea că această îndemnare sarcastică va fi înțeleasă de corinteni ca argument.”⁴³

„Înfățișarea unei femei care s-a tuns sau care a fost rasă în cap este «rușinoasă», pentru că această înfățișare amintește de degradarea unei femei dovedite de adulter. Este o rușine să fii demascată în public ca adulteră și să fii recunoscută ca atare de toți după părul tuns. Exact această rușine trebuie constatată, după părerea lui Pavel, când femeile apar în biserică fără acoperământ pe cap. Dacă o femeie vrea să evite necinstirea publică, **să se acopere.**”⁴⁴

Această urmare a cererii de a renunța la acoperământul capului este fără echivoc în contextul cultural. Dar Pavel, ca să sprijine acoperirea capului, va aduce, chiar începând cu versetul următor, și argumente teologice din evenimentul creației. **Socotesc foarte important să arăt deja aici: Aceste argumente nu sunt supratemporale. Ele se referă la un fenomen cultural, nu invers. Deci Pavel nu dezvoltă o teologie a problemei sexelor ca să deducă apoi din ea necesitatea unui acoperământ pe cap. Atunci acoperirea capului ar fi până astăzi o normă pe care femeile ar trebui s-o respecte în serviciul divin.** Dar acoperirea capului nu mai este în secolul al XXI-lea, în lumea occidentală, o temă, nici o convenție socială. Este jenant când creștinii fac din ea o convenție care este lege pentru mica lor lume separată.

7 Căci bărbatul, desigur, nu trebuie să-și acopere capul, deoarece el este chipul și slava lui Dumnezeu; dar femeia este slava bărbatului.

Acum Pavel aduce cunoștințe și deducții din relatarea creației, **care întemeiază purtarea culturală de atunci, nu pe cea de astăzi, a femeilor și a bărbaților.** Este vorba în continuare despre adunarea

pentru închinare.

Este important să constatăm că Pavel nu spune că femeia nu este chipul lui Dumnezeu. Ea nu este nici chipul bărbatului, ci slava lui (Medema). Argumentația lui Pavel este aici una specială, pentru că este vorba despre convenții culturale, adică legate de vremea lor. Din paralelism reiese: **Amândoi sunt chipul lui Dumnezeu, dar femeia este în același timp slava bărbatului.**

„În timp ce femeia purta chipul «omului din țărână», ea a fost de fapt formată dintr-o ordine mai înaltă a creației, deoarece Adam fusese deja format și însuflețit printr-un act direct al lui Dumnezeu. Ea a fost făcută din el. **De aceea femeia este slava bărbatului sau slava slavei.** Dar acest «mai mult» nu este descris ca ierarhic nici în scrierile pauline, nici în relatarea creației. Ierarhia (stăpânirea omului peste pământ și peste celelalte făpturi ale lui) este abordată în Geneza 1:27-28, dar în Geneza 2 sunt abordate alte teme.”⁴⁵

„Cum putem înțelege 1 Corinteni 11:7, unde Pavel constată că bărbatul este chipul și slava lui Dumnezeu, dar femeia (spre deosebire de el) este slava bărbatului? **Răspunsul este că Eva, ca orice urmaș al lui Adam și al Evei, avea o identitate multiplă: Ea era atât creată după chipul lui Dumnezeu, cât și slava lui Adam, pentru că a fost creată direct din el. Ea era în mod unic după asemănarea lui Adam și chiar o parte din el, așa încât erau un singur trup într-un fel care era inseparabil** și care se deosebea de relația urmașilor cu părinții (Geneza 2:23-24).”⁴⁶

„Afirmatia devine de înțeles când vedem că Pavel nu comentează natura omului în deosebirea dintre bărbat și femeie, ci subliniază, în contextul problemei acoperirii capului, că femeia este «strălucirea» bărbatului. Afirmatia că femeia este δόξα (slava) bărbatului nu înseamnă **«o micșorare a calității femeii de a fi chipul lui Dumnezeu și, prin aceasta, o înjosire a demnității ei, deoarece Pavel argumentează pornind de la Geneza 2, potrivit căreia femeia este tocmai os din oasele și carne din carnea bărbatului, deci, spre deosebire de toate celelalte ființe vii, egală cu el».**”⁴⁷

Așa cum am pomenit mai sus, femeia poartă chipul lui Adam (1 Corinteni 15:49), iar în Hristos poartă și chipul și slava lui Dumnezeu, ca restul omenirii. Totuși, Pavel spune și că înfățișarea bărbatului arată chipul și slava lui Dumnezeu într-un fel care se deosebește de înfățișarea femeii, căci înfățișarea, respectiv frumusețea femeii, este slava bărbatului (1 Corinteni 11:7). **Pavel arată că „slava bărbatului” (adică soția lui) trebuie să fie acoperită sau ascunsă în timpul închinării, ca închinarea să nu se îndrepte spre cinstirea sau slăvirea fie a bărbatului, fie a femeii.**

„Când este vorba însă de înfățișarea exterioară, există o deosebire între slava bărbaților și slava femeilor. În acord cu cultura, Pavel credea că Dumnezeu a creat-o pe femeie ca să fie mai atrăgătoare sau mai slăvită, așa încât ea este slava bărbatului.”⁴⁸

8 Căci bărbatul nu este din femeie, ci femeia din bărbat;

Cum a devenit femeia slava bărbatului? Cum a devenit bărbatul capul, adică originea femeii? Ea a fost creată din el, din coasta lui.

„De aceea orice presupunere că un citat din relatarea creației trebuie să arate spre o normă transcendentă este o premisă problematică. Atât Isus, cât și Pavel credeau că relatarea biblică despre crearea omenirii ca bărbat și femeie transmite norme transcendente despre sexe, dar **Pavel a citat-o și ca să-și sprijine argumentul pentru purtarea vălului în 1 Corinteni 11:3-16, ceea ce este, așadar, o aplicare legată de cultură. Este o eroare logică să afirmi că normele transcendente sau principiile universale pot fi folosite doar pentru a sprijini concluzii normative sau universale.**”⁴⁹

Nu este vorba despre natura sau funcția bărbatului și a femeii, ci despre raportarea lor unul la altul în contextul societății, cum arată v. 9.⁵⁰

*9 căci bărbatul nici n-a fost creat pentru femeie,
ci femeia pentru bărbat.*

„Pavel subliniază că femeia, de la creație, este raportată la bărbat. Faptul că aceasta nu înseamnă o devalorizare și nu este gândit în mod defavorabil nu reiese din formularea cu $\delta\iota\acute{\alpha}$ + acuzativ, ci din firul argumentației din context, în care nu este vorba despre natura sau calitatea bărbatului și a femeii, precum și din v. 11–12. **Faptul că în societatea romano-elenistică soțiile erau adesea considerabil mai tinere decât soții lor le-a ajutat pe femeile din Corint să înțeleagă argumentul priorității în timp și al raportării funcționale a bărbatului și a femeii, pe care Pavel îl dezvoltă din istoria biblică a creației.**”⁵¹

Trei lucruri contribuie totuși la regândirea interpretării sensului lui „femeia a fost creată pentru bărbat” (11:9): În primul rând, afirmația că „femeia a fost creată pentru bărbat” confirmă afirmația „femeia este slava bărbatului”; în al doilea rând, afirmația este interpretată prin relatarea creației din Geneza 2:4-25; în al treilea rând, ea oferă temeiul pentru concluzia „o femeie trebuie să aibă autoritate asupra capului ei” (v. 10).⁵²

Versetul 9 dă impresia că bărbatului îi revine prioritatea, iar femeia funcționează „doar” ca o completare. Dar, așa cum subliniază Westfall, crearea Evei este tocmai semnul că Adam avea nevoie de ajutor. De aceea ei îi revine o poziție „puternică”, una în care poartă răspunderea pentru sine. Aceasta se exprimă acum, ca o confirmare, în versetul 10!

10 De aceea femeia trebuie să aibă o putere pe cap, din pricina îngerilor.

Nenumărate traduceri au adăugat aici textului grecesc un „semn al puterii sau al autorității”! Acolo scrie doar putere, împuternicire sau autoritate. Această adăugire nu mă surprinde, deoarece, așa cum am pomenit la început, acest text al lui Pavel a fost înțeles ca o confirmare a ierarhiei bărbatului peste femeie, iar aceasta a influențat traducerea. Cu alte cuvinte, această adăugire este o interpretare. Acest verset poate fi redat la fel de bine – sau mai bine spus: trebuie redat – astfel:

De aceea femeia trebuie să aibă autoritate asupra capului ei, din pricina îngerilor.

(așa Schnabel, Westfall, Bushnell, Keener, Schirrmacher și alții)

„Ca noțiune abstractă, în sensul de «o putere (adică control) asupra capului ei», adică asupra ei înseși. Sensul numit la urmă corespunde a) folosirii obișnuite a cuvântului $\epsilon\acute{\xi}\theta\upsilon\sigma\acute{\iota}\alpha$ (autoritate, împuternicire) ca noțiune abstractă cu sensul de «putere» (adică puterea pe care o ai, nu puterea altora pe care o suferi în mod pasiv), b) construcției sintactice a expresiei și c) firului argumentației.”⁵³

Pavel arată că în comunitatea creștină este dreptul femeii să poarte vâl, ceea ce transformă simbolul. Astfel, el nu este în mod expres un semn al subjugării sau al supunerii ierarhice. Aceasta ar putea însemna că o femeie ar trebui să fie în stare să-și exercite propria judecată în privința îmbrăcăminteii femeilor, pentru că ea este chemată să judece lumea și pe îngeri, așa cum spusese el deja în 1 Corinteni 6:2-3. **„Purtând acoperământul tradițional pe cap, soția își demonstrează controlul asupra capului ei, acceptându-și fidelitatea față de soț și propriul ei statut social. Semnalele erotice pe care femeile le transmit prin descoperirea capului în public, în adunarea bisericii, sunt evitate, raportarea**

dintre bărbat și femeie se păstrează, iar exprimarea realității lui Dumnezeu de către femeie, în rugăciune și în vorbirea prorocască, rămâne autentică.⁵⁴

„Prin urmare, în teologia originilor a lui Pavel, bărbatul și femeia sunt în mod expres dependenți unul de altul. În contextul din 1 Corinteni 11:3-16, Pavel atenuează în mod diplomatic orice independență nepotrivită a femeilor, care ar reieși din sprijinul pe care el îl dă dorinței lor de a purta văl.”⁵⁵

Cu privire la întrebarea despre ce îngeri este vorba, Schnabel rezumă: „Pentru îngeri sunt propuse următoarele posibilități de interpretare. 1. Conducători ai bisericii, ca în Apocalipsa 2:1. 2. Soli din alte biserici, care se poticnesc de purtarea femeilor din biserica din Corint. 3. Soli ai unor cetățeni necredincioși, care se interesează de biserica creștină și trimit un client (sau un sclav) în adunarea bisericii, ca să primească un raport despre activitățile celor care îl mărturisesc pe Isus. 4. Îngerii care le vestesc femeilor, în dimineața Paștelui, știrea despre învierea lui Isus. 5. Îngerii care, potrivit Isaia 6:2, își acoperă fața și picioarele cu aripile înaintea tronului lui Dumnezeu. 6. Îngerii căzuți din Geneza 6:1–4, ale căror victime devin femeile care se roagă cu capul neacoperit. 7. Îngerii pe care credincioșii îi vor judeca (cf. 6:3). 8. Îngerii buni, care sunt prezenți în serviciul divin, îl reprezintă pe Dumnezeu și mijlocesc rugăciunea și prorocia. A treia interpretare, precum și ultimele două sunt cele mai plauzibile.”⁵⁶

Ca și Westfall, sunt de acord cu punctul 7, pentru că judecata asupra îngerilor arată statutul nespus de înalt al credincioșilor, inclusiv al femeilor, care trebuie să meargă mână în mână cu maturitatea, cu discernământul duhovnicesc și cu înțelepciunea.

*11 Totuși, nici femeia nu este fără bărbat,
nici bărbatul fără femeie,
în Domnul.*

Cu toată independența și răspunderea proprie a femeilor în problema acoperirii capului, ele rămân legate de bărbați, în căsnicie și în biserică, cele căsătorite ca și cele necăsătorite. Pavel subliniază o dependență reciprocă, așa cum nu poate fi formulată mai potrivit. Și așa cum corespunde evenimentului creației. Cine ar trage concluzia din versetele 8 și 9 că femeia ar fi un fel de sclavă, de valoare mai mică, cineva care trebuie stăpânit sau condus – fie în căsnicie, fie în familie, fie în biserică –, acela se înșală. Pavel previne aceasta și subliniază fără compromis egalitatea dintre bărbat și femeie. **„În Domnul” descrie existența noii creații, care se deosebește de cultura vremii ei, în care nu existau această egalitate de demnitate și această egalitate!**

„Femeia nu are o valoare mai mică, ci «în Domnul» bărbatul și femeia depind unul de altul ca egali. Πλὴν nu are totuși întotdeauna sens adversativ; la Pavel apare sensul «numai, în orice caz», «care încheie discuția și scoate în evidență esențialul». Pavel scrie: ***Totuși, în Domnul nici femeia nu este (ceva) fără bărbat, nici bărbatul fără femeie.*** Expresia «în Domnul», pusă în traducere la început, stă în textul grecesc la sfârșitul propoziției, adică într-o poziție accentuată. Pavel subliniază că bărbatul și femeia sunt raportați unul la altul. ***Propoziția «femeia nu este nimic fără bărbat» nu este deloc surprinzătoare în societatea elenistico-romană, poate cu excepția atitudinii «femeii noi» (vezi la v. 5). Surprinzătoare este propoziția «bărbatul nu este nimic fără femeie». Propoziția formulată în paralel subliniază egalitatea de rang a bărbatului și a femeii ca urmare a lucrării mântuitoare a lui Dumnezeu în Isus Hristos.***”⁵⁷

12 Căci, după cum femeia este din bărbat,

*tot așa și bărbatul este prin femeie;
și toate sunt de la Dumnezeu.*

Pavel își adâncește argumentul din versetul 11 și procedează în gândire la fel ca în versetul 8. Femeia, Eva, este făcută din Adam. Fără Adam n-ar exista Eva. Un proces unic, o adevărată lovitură de început. De atunci, fiecare bărbat este născut iar și iar dintr-o femeie.

Din aceasta nimeni nu poate deduce pentru sine un avantaj sau o întâietate; fiecare are valoarea lui, dăruită de Dumnezeu. Căci de la Dumnezeu, Creatorul, Capul, vin toate.

13 Judecați voi înșivă: Este cuviincios ca o femeie să se roage lui Dumnezeu neacoperită?

Pavel provoacă discernământul duhovnicesc. El li se adresează bărbaților din Corint și îi întreabă stăruitor. Dacă le cer femeilor sau unora dintre femei să nu-și acopere capul, ei uită elemente esențiale care erau legate de acoperământul capului.

„El argumentează că vrea ca toate femeile să-și acopere părul când se roagă și prorocesc, chiar și acelea care, în cultură, nu au voie să poarte vâl, ca de exemplu sclavele.”⁵⁸

„În v. 13, Pavel argumentează cu cuviința, un argument care ar trebui să-i convingă pe creștinii din Corint: **Se cuvine ca o femeie să se roage lui Dumnezeu neacoperită?** Dacă expresia τὸ πρέπον are în elenism un sens care, ca τὸ δίκαιον, τὸ καλόν și τὸ ἀγαθόν, «cuprinde întreaga viață, pentru că viața socială cere o mulțime de virtuți», atunci ea cuprinde și chestiunile legate de regulile de îmbrăcăminte.”⁵⁹

„Expresia πρέπον ἐστίν (se cuvine, este cuviincios) trimite, în textele contemporane, la așteptarea ca cineva să se poarte în conformitate cu normele existente – o categorie fundamentală a culturii romane, nu în ultimul rând ca urmare a legislației lui Augustus privind căsătoria, în care purtarea era reglementată până la regulile de îmbrăcăminte. Pentru că normele și așteptările societății le erau cunoscute corintenilor, Pavel se așteaptă ca ei să răspundă la întrebarea pusă cu «Da».”⁶⁰ „Nu este vorba despre obiceiul care reglementează felul corect de a se ruga, ci despre normele cuviinței care sunt valabile în societate, care le sunt cunoscute corintenilor și care nu au fost desființate prin noua existență «în Domnul».”⁶¹

„Porunca purtării vălului nu trebuie înțeleasă nici ca o polemică împotriva femeilor, nici ca o supunere a femeii față de bărbat, căci vălul era ocrotirea ei și un semn al statutului și al onoarei pe care o femeie le putea avea în cultura greco-romană.”⁶²

Repet constatarea că răspunsul pe care îl așteaptă Pavel nu este întemeiat teologic, ci social și cultural: Te adaptezi tocmai ca să nu fii pricină de poticnire.

14 Nu vă învață și firea însăși că, dacă un bărbat are părul lung, este o necinste (rușine) pentru el,

„Mai întâi Pavel vorbește din nou despre bărbat: **Nu vă învață și firea însăși că pentru bărbat este o rușine dacă poartă părul lung?** Pavel se așteaptă din nou ca la această întrebare să se răspundă de la sine cu «Da». Expresia «fire» (φύσις) se referă la ordinea recunoscută a naturii, din care fac parte alcătuirea bărbaților și a femeilor și înfățișarea bărbaților și a femeilor. Pavel nu vrea, desigur, să spună că «natura» face ca la bărbați părul să crească scurt. Trimiterea la «rușine» (αἰσχύνη) numește, ca πρέπον din v. 13, practica recunoscută ca normă în ordinea naturală a lucrurilor. Când se făcea apel la

natură, se aștepta un acord deplin. Chiar și cei mai înalți reprezentanți ai statului și ai administrației lui argumentau cu natura unui lucru, «ceea ce dă unor astfel de argumente cea mai înaltă autoritate».”⁶³

„Bărbații adulți care locuiau în Corint nu purtau părul lung, ci scurt. Părul lung semnala o tăgăduire a masculinității și provoca adesea bănuiala unor înclinații homosexuale pasive, care în societatea romană erau stigmatizate social. Pavel le amintește creștinilor din Corint că membrii bărbați ai bisericii trebuie să poarte, ca de obicei, părul scurt.”⁶⁴

Firea învățată? Este natura un învățător pentru ucenicul lui Isus? Desigur că nu, căci învățătorul este Duhul Sfânt, și nu o natură atinsă și vătămată de păcat. Nu, este vorba, cum scrie Schnabel, despre o ordine stabilă a societății, despre ceea ce se face așa de-a lungul unor perioade lungi de timp și ce a devenit astfel cultură. O comparație potrivită din vremea noastră este greu de găsit. Căci în privința pieptănăturii și a îmbrăcăminteii astăzi totul este posibil. Vremea noastră postmodernă, în care nu au voie să existe adevăruri absolute, este marcată de individualismul absolut.

Firea este în această argumentație o ordine subiectivă, așa cum a fost acceptată și trăită, mai mult sau mai puțin, de oameni în epoca antichității. Necinste – sau, tradus și mai tăios: rușine – nu este înaintea lui Dumnezeu, ci înaintea oamenilor din Corint și pentru ei. Părul lung al nazireului sau al unui Absalom ori Samson, al unui Pavel și poate al lui Isus nu este o rușine înaintea lui Dumnezeu. Rușinea corespunde cu pricina de poticnire, pe care creștinii trebuiau s-o evite de dragul Evangheliei, în măsura în care le era cu putință, ca ucenici ai lui Isus.

Pomenesc doar pe scurt înțelegerea fiziologică, formată și statornicită deja cu secole înainte. Sămânța (spermatozoidul) bărbatului se forma, potrivit acestei înțelegeri, în cap și venea de acolo. Părul lung ar fi oprit sau ar fi frânat curgerea seminței și ar fi dăunat zămislirii.

15 dar dacă o femeie are părul lung, este o cinste pentru ea, pentru că părul i-a fost dat în loc de vâl?

Ce învață acum „firea” cu privire la femei și la pieptănătura sau alcătuirea părului lor?

„Pentru femei obiceiul este altul. **Nu vă învață firea că pentru femeie însă (este) o cinste dacă poartă părul lung?** Femeile purtau părul lung. Sculpturile arată întotdeauna femeile cu părul lung. Mai ales la femeile mai înstărite, părul purtat lung era pieptănat cu măiestrie.”⁶⁵

În antichitate, părul femeii era socotit de regulă un obiect al poftei (Keener). Cine nu și-l acoperea voia – așa era interpretarea – să trezească pofta. Femeile din clasa de sus treceau uneori peste aceasta, ca să-și etaleze părul împletit cu mult efort și podoabele purtate în el. În biserica din Corint, ca și în alte locuri, se întâlneau culturi diferite.

„Se pare că Pavel, din cauza felului în care aplică slava la femei și la părul lor, crede **că femeile sunt, vizual, slava slavei – adică femeile au slava mai mare. Faptul că femeia a fost creată pentru bărbat (1 Corinteni 11:9) arată spre scopul frumuseții ei mai mari și al atracției ei pentru bărbați. Arată și că Adam era cel care avea nevoie de Eva ca tovarășă, ca parteneră; el a avut de câștigat din crearea ei, nu invers.**”⁶⁶

„Mai degrabă, argumentul lui Pavel este că «capul» femeii trebuie acoperit în închinare, ca cinstea să fie îndreptată spre Dumnezeu. Metafora «capului» este esențială pentru argument. Bărbatul este capul femeii (literal), capul femeii este mai ales slava soțului ei, iar părul de pe capul ei este slava ei, și totodată slava soțului ei.”⁶⁷

„Frumusețea unei femei trezește gelozie și arată în același timp statutul soțului ei, ceea ce ar sta în concurență directă cu cinstea lui Dumnezeu în închinare. ***Este vorba despre cinstea și slava lui Dumnezeu, nu despre cinstea și slava bărbaților din biserică din casă și nici despre slava și frumusețea femeilor care se roagă și prorocesc.***”⁶⁸

„Acesta este, ce-i drept, punctul de plecare al argumentației lui Pavel, și el pare să confirme idealurile culturale despre relația femeii cu paterfamilias, dar dezvoltarea argumentației lui a pus de fapt pe picior de egalitate relația dintre bărbați și femei, a stabilit valoarea fiecăruia și a scos în evidență reciprocitatea originii lor: Deși femeia a venit din bărbat, și bărbatul a venit din femeie. ***Tinta și preocuparea lui nu sunt confirmarea sau întărirea autorității sau a controlului soților asupra soților lor, ci asigurarea că Dumnezeu este slăvit.***”⁶⁹

„Femeia este slava bărbatului, iar părul ei este slava ei; de aceea ar trebui să-l acopere în timpul închinării. Pavel spune că părul este slava unei femei, pentru că este mantia/acoperământul ei (1 Corinteni 11:15). ***Aceasta înseamnă că părul unei femei funcționează ca un accesoriu de frumusețe (ca un șal/văl), care îi scoate în evidență înfățișarea.*** Culturile în care se poartă vâl cred că părul unei femei cinstite ar trebui să fie rezervat soțului ei, ca să-l privească și să se bucure de el, și de aceea nu ar trebui să fie văzut în public.”

16 Dar dacă cineva găsește cu cale să fie certăreț, noi n-avem un astfel de obicei, nici adunările lui Dumnezeu.

Certuri pentru multe lucruri erau destule în Corint. Nu trebuia să se aprindă încă o ceartă și pentru acoperirea capului. Obiceiul ca bărbații să fie acoperiți sau femeile neacoperite când iau parte la serviciul divin nu trebuia să existe și, se pare, nu era cunoscut sau obișnuit nicăieri altundeva. Acesta este un ultim argument împotriva scepticilor din Corint, care pun totul la îndoială: Toți creștinii și toate bisericile (din Imperiul Roman) practică așa cum a descris Pavel. Bărbații se roagă în adunare fără acoperământ pe cap, iar femeile cu acoperământ pe cap.

„Pavel încheie în v. 16b («***noi nu avem un astfel de obicei și nici bisericile lui Dumnezeu***») cu trimiterea la faptul că nu există nicio tradiție apostolică ce ar putea justifica un astfel de obicei. Și arată că în niciuna dintre bisericile lui Dumnezeu (αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ) nu există o paralelă pentru această purtare. Chr. Wolff comentează: «Corintenii ar ieși din părtășia cu celelalte comunități ale mântuirii, care stau sub autoritatea lui Dumnezeu, dacă ar ține la inovația lor».»⁷⁰

Relevanța actuală

Cuvântul lui Dumnezeu este atemporal. Niciun cuvânt nu va trece. Dar există lucruri care țin de o anumită epocă și sunt adresate acelei epoci.

Prin acoperirea capului, femeile trebuiau să evite să atragă atenția asupra lor, să arate slava părului lor și să-i distragă pe bărbați (poate și pe unele femei). Slava lui Dumnezeu trebuia înălțată, preamărită și lăudată. Slava lui Dumnezeu, prezența Lui, era centrul adunării laolaltă. Și astăzi nimic din serviciul divin n-ar trebui să-l înalțe pe om; nimeni n-ar trebui să atragă atenția sau cinstea asupra sa.

Femeile n-ar trebui să ia nimic din cinstea lui Dumnezeu prin înfățișarea lor, prin frumusețea lor naturală sau gătită. ***Acesta este principiul etic al textului, care este valabil până astăzi. Niciun vorbitor, predicator, nimeni care își spune mărturia vieții sau face o relatare misionară, niciun***

cântăreț, niciun instrumentist, niciun om nu trebuie – astăzi la fel ca atunci – să atragă atenția asupra lui prin îmbrăcăminte.

„În ce privește practica acoperirii capului, în societățile occidentale nu mai este de mult obișnuit ca femeile să-și semnaleze statutul de soții credincioase printr-un acoperământ pe cap [În țările islamice, și deci în bisericile din regiunile islamice, lucrurile stau altfel! – HJR]. Dacă soțiile creștine sunt active în biserică, într-o astfel de situație, fără acoperământ pe cap, aceasta este tocmai pentru că și în spațiul public al orașului în care trăiesc umblă fără acoperământ pe cap. **Lipsa acoperământului de pe cap nu transmite semnale. Dacă unii creștini cer ca soțiile să poarte și astăzi un acoperământ pe cap din «ascultare de Scriptură», atunci instrucțiunile apostolului Pavel tocmai că nu sunt înțelese și puse în practică «cu ascultare»: Pavel nu are în vedere acoperământul capului, ci disprețuirea și batjocorirea conștientă a convențiilor tradiționale, care sunt importante și fundamentale pentru societate ca întreg.** Dacă femeile din bisericile din Europa de Vest poartă un acoperământ pe cap, aceasta nu este conformitatea cerută de Pavel față de o convenție care simbolizează castitatea și solidaritatea unei soții, ci o purtare care tocmai că nu este conformă – în Occident, solidaritatea conjugală și decența nu mai sunt simbolizate aproape deloc printr-un anumit fel de îmbrăcăminte. Aceasta se face mai degrabă verbal, adică prin afirmații concrete despre valoarea căsniciei și a soțului sau a soției.”⁷¹ Și, firește, printr-o verighetă, care arată fără putință de a fi trecută cu vederea că purtătorul ei trăiește într-o relație statornică (de căsnicie) și că nu este nici liber pentru o relație nouă, nici în căutare de aventuri sexuale. De acestea verigheta ocrotește doar în parte; este vorba despre semn.

Cine le prescrie totuși astăzi femeilor un acoperământ pe cap – sau și-l prescrie singură, ca femeie – încă n-a înțeles libertatea Evangheliei, la care suntem chemați.

Urmează o **redare liberă, explicativă (parafrază)** a textului din 1 Corinteni 11:3-16 – așa cum aș explica pe scurt pasajul.

Îmi este important ca voi, corintenilor, să vă dați seama că originea, adică capul oricărui bărbat, este Hristosul, Mesia. Prin El a fost creat. Și, ca bărbați, voi îi aparțineți Lui, iar lucrul acesta se poate vedea în adunare.

Capul femeii este bărbatul. Din coasta lui a fost creată ea, ca să devină una cu el. El capul, ea trupul. Bărbatul este originea ei și ea îi aparține lui, lucru care se vede în adunare.

Această relație o vedem și la Hristos. Capul Lui este Dumnezeu. El L-a născut pe Fiul Său, care îi este egal.

Dacă un bărbat din Corint se roagă cu glas tare, în adunare, lui Hristos sau lui Dumnezeu sau vorbește prorocește și are capul acoperit, aceasta este o rușine. Își dă cinste lui însuși, nu lui Hristos. Căci închinătorii la idoli își acoperă capul când

aduc jertfe idolilor. Cu capul descoperit, bărbatul își arată smerenia și îi dă cinste Celui Preaînalt, lui Hristos cel nevăzut.

La femei este exact invers. Femeile care se roagă și vorbesc proroceste în adunare și nu-și acoperă capul aduc rușine asupra capului lor. Se necinstesc pe ele însele și pe soțul lor, adică pe capul lor. Căci atrag atenția asupra lor.

Dacă cineva cere ca femeile, ca și bărbații, să nu aibă nevoie să-și acopere capul, acela nu gândește lucrurile până la capăt. Căci doar știți că o femeie neacoperită este socotită în Corint ca o femeie rasă și seamănă cu o femeie care se prostituează sau care umblă după întâlniri sexuale. Dacă nu se acoperă cu vâl sau nu-și acoperă capul, atunci ar trebui, logic, să-și taie și părul sau să se radă de tot.

Știu că nu aceasta urmăriți! Dar în societatea în care trăiți, aceasta ar fi urmarea! De aceea nu riscați să deveniți o pricină de poticnire pentru oamenii care vin la voi și văd cum este respins obiceiul obișnuit al femeilor acoperite în public.

Bărbații să nu-și acopere capul în adunare, în prezența lui Dumnezeu. Căci bărbatul este chipul lui Dumnezeu și strălucirea slavei Lui.

Femeia, la rândul ei, este și ea chipul lui Dumnezeu, dar pe deasupra este și strălucirea slavei bărbatului. Frumusețea ei este frumusețea soțului ei, cu care este una.

Cum a putut ea să devină slava lui? Desigur nu pentru că el a fost creat din ea, ci pentru că ea a fost făcută din el, din coasta lui.

Și ea nu este slava bărbatului pentru că el a fost creat pentru ea, ci invers. Ea a fost creată pentru el, pentru că el era singur și avea nevoie de ajutor. Și ea era, ca femeie, frumoasă și dorită de el.

Pentru că femeia are o valoare atât de mare și îi este bărbatului de un folos atât de mare, de aceea trebuie să hotărască ea însăși asupra capului ei: dacă și-l

acoperă sau nu. Nimeni nu are voie să-i prescrie aceasta. Nici soțul ei, nici conducătorii bisericii nu au voie să-i prescrie să nu poarte acoperământ pe cap.

Dar femeia, în independența și libertatea ei de a hotărî, să țină seama că nu este despărțită sau independentă de bărbat. Ea nu există în biserică fără bărbat, și nici bărbatul nu există fără femeie. Ideea lui Dumnezeu a fost întotdeauna conlucrarea și viața împreună a bărbatului și a femeii. În unitatea dintre cap și trup, ei lucrează împreună, în acord, înțelegându-se, în pace, supuși unul altuia, completându-se.

Ce înseamnă că unul nu există fără celălalt? Aduceți-vă aminte încă o dată de crearea perechii de oameni. La început, femeia a venit din bărbat. Din coasta lui. Raportată la el, ca să fie la rândul ei un singur trup cu el. Dar gândiți mai departe: De atunci, fiecare bărbat vine dintr-o femeie. Fără bărbat n-ar exista femeia, și fără femeie n-ar exista bărbatul. Amândoi au aceeași demnitate, aceeași valoare și aceeași poziție, completarea desăvârșită în deosebirea lor. Toate acestea au fost ideea lui Dumnezeu. El este Capul din care au ieșit toate acestea.

Având în vedere aceasta, vă întreb: Este cuviincios ca o femeie să se roage lui Dumnezeu în public, dar fără vâl și cu capul neacoperit? Nu, veți fi de acord, nu este, având în vedere obiceiurile din Corint și din Imperiul Roman.

Există tocmai obiceiuri și datini care sunt pentru oameni ca niște legi ale naturii. Dacă un bărbat poartă, împotriva obiceiurilor și datinilor, părul lung, aceasta este socotită o rușine. Și aici, la femei este exact invers. Părul lung al femeilor este slava lor, podoaba lor naturală, care este și simțită ca atare. Părul lung i-a fost dat ca un vâl sau ca o mantie care o împodobește, ca să fie slava bărbatului.

Această podoabă, care pare atât de dorită pentru bărbați, ea trebuie s-o acopere în adunare. Acesta nu este locul în care să se arate cu această slavă, la fel cum bărbatul trebuie să-și arate smerenia cu capul descoperit. Căci este vorba despre cinstea și slava lui Dumnezeu și a lui Hristos. El este Cel care ne invită la audiența Împăratului împăraților.

Dacă cineva din Corint vrea să discute despre aceasta și pune la îndoială acest obicei al acoperirii capului, ar trebui să-și dea seama că așa ceva nu există nicăieri: ca femeile să se roage neacoperite, așa cum vreți voi să le prescrieți femeilor și

cum faceți voi înșivă. Nicio biserică nu practică așa ceva; de aceea țineți-vă de ceea ce este obișnuit și cuviincios pentru acoperirea capului și nu dați nimănui pricină de poticnire.

Încheiere și rezumat

„Limbajul pasajului și concluzia lui Pavel sugerează că cineva voia fie să îngrădească, fie să interzică purtarea vălului în bisericile din casă din Corint, dar că toate femeile, unele femei sau o singură femeie voiau să poarte văl. Mai întâi, Pavel rezumă pe scurt relatarea creației și explică faptul că crearea femeii din bărbat și pentru bărbat este motivul pentru care femeia este slava bărbatului. Bărbatul este capul ei, pentru că ea a fost creată din el, iar capul ei oglindește, prin urmare, slava lui sau o exprimă într-un fel oarecare. În relatarea din cartea Genezei, ea era și slava lui, pentru că a fost creată în mod special ca să-l atragă, spre deosebire de toate animalele (Geneza 2:18-23).”⁷²

„Textele pauline conțin o teologie a sexelor (gender), **care se realizează în felul în care Pavel explică relatarea creației cu noțiuni și simboluri ale culturii greco-romane și cu expresiile limbii grecești.** Aplicându-i lui Adam metafora «capului», Pavel arată că Eva are mai multe identități, ca restul omenirii după Adam. Femeile sunt chipul lui Dumnezeu, chipul lui Adam și, de asemenea, «slava bărbatului». **Descrierea femeii de către Pavel ca «slava bărbatului» nu arată o supunere sau o slavă mai mică, ci trimite la o slavă în plus: puterea frumuseții ei asupra bărbaților.** Tot așa, nu putem proiecta înțâietatea bărbatului în scurta relatare a lui Pavel din 1 Timotei 2:13-14, unde se spune că Adam a fost creat întâi (v. 13). În schimb, Pavel învață reciprocitatea din relatarea creației, căci Pavel îl prezintă pe bărbat ca pe cel care primește foloase și care are nevoie de ajutorul femeii. El descrie aceasta în termeni pe care cultura i-ar înțelege. **Femeia a fost formată din bărbat, așa încât în relatarea creației bărbatul funcționează, în uzul limbii grecești, drept capul femeii (originea vieții ei);** dar mai târziu fiecare bărbat vine din femeie, așa încât și femeia este originea vieții, ceea ce înseamnă numele «Eva» din Geneza 3:20.

„De aceea, prin planul lui Dumnezeu, femeia și bărbatul nu sunt independenți unul de altul. Nu există niciun motiv convingător să-l interpretăm pe Pavel ca și cum ar contrazice, ar reinterpretă sau ar relativiza autoritatea femeii din relatarea creației din Geneza 1:27-28 sau din folosirea de către el a expresiei grecești «cap». Atât bărbatul, cât și femeia au fost creați după chipul lui Dumnezeu și amândoi au fost creați pentru stăpânire, care, potrivit lui Pavel, se exercită în sensul comuniunii și al reciprocității, în cadrul condițiilor culturale corespunzătoare.”⁷³

Este genial cum Evanghelia poate fi trăită în orice cultură spre slava lui Dumnezeu și fără pricină de poticnire. Dumnezeu, cel mai mare misionar, este bogat pentru toți: Evanghelia este pentru toate popoarele.

Anexă

Cele două așezări ale textului care urmează au legătură cu un chiasm (așezare în cruce, diagonală, a cuvintelor, respectiv a gândurilor). Prima așezare este a lui Schnabel. Ea arată: Textul vorbește în aceeași măsură bărbaților și femeilor. Cine vrea să deducă din frecvența adresării cine a declanșat problema în Corint **nu** ajunge mai departe.

V. 4 orice bărbat ... își necinstește capul

- V. 5 orice femeie ... își necinstește capul
- V. 7a bărbatul este strălucirea lui Dumnezeu
- V. 7b femeia este strălucirea bărbatului
- V. 11a în Domnul femeia nu este nimic fără bărbat
- V. 11b în Domnul bărbatul nu este nimic fără femeie
- V. 12a femeia este din bărbat
- V. 12b bărbatul este prin femeie
- V. 14 este o rușine pentru bărbat
- V. 15 este o cinste pentru femeie⁷⁴

Aici este înfățișat un chiasm desăvârșit al acestui text, adică al acestui șir unitar de gânduri sau al acestei unități de sens, așa cum îl structurează David E. Garland. Este interesant de văzut cum aceleași litere A B C D stau față în față, o dată înainte și o dată după afirmația centrală din **v. 10, pe care el o scoate în evidență ca afirmație de bază pentru acoperirea capului femeii. Pentru mine aceasta înseamnă: Femeia hotărăște dacă poartă un acoperământ pe cap sau nu. Nu hotărăsc bărbații sau soțul. Ea este liberă.**

- A Introduction: the “Head” of Men and Women (vv.2-3)
  - Commendation (v.2); Summary of Headship (v.3)
- B Shame for Men and Women (vv.4-5)
  - For Men (v.4); For Women (v.5)
- C Social and Theological Reasons for Shame (vv.6-7)
  - Social Reasons (v.6); Theological Reasons (v.7)
- D Creation of Men and Women (vv.8-9)
  - Men (vv.8a; 9a); Women (vv.8b; 9b)
- E Reason for Women to be Covered (v.10)**
- D' Equality of Women and Men (vv.11-12)
  - Women (vv.11a; 12a); Men (vv.11b; 12b);
  - Equality in God (v.12c)
- C' Social Implications for Women (v.13)
- B' Shame and Glory in Men and Women (vv.14-15)
  - Shame for Men (v.14); Glory for Women (v.15)
- A' Conclusion: Exhortation to Adhere to Teachings (v.16)

Note

1. Hans-Jörg Ronsdorf, hj-ronsdorf@t-online.de, așteaptă cu drag reacțiile dumneavoastră. 24 ianuarie 2021, revizuit în octombrie 2026
2. www.hans-joerg-ronsdorf.de
3. <https://theoblog.de/eckhard-schnabel/16636/>
4. Cynthia Long Westfall, Paul and Gender. Reclaiming the Apostle's Vision for Men and Women in Christ, Grand Rapids: Baker Academic 2016.
5. Schottroff, L., *Der erste Brief an die Gemeinde in Korinth*, edd. E. W. Stegemann/L. Schottroff/A. Strotmann/K. Wengst, VII, Theologischer Kommentar zum Neuen Testament, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart 2013, 197.

6. Westfall, Paul and Gender, p. 13 (în continuare doar cu indicarea paginii).
7. P. 13
8. P. 17
9. P. 20
10. P. 25
11. P. 26
12. Eckhard J. Schnabel, *Der erste Brief des Paulus an die Korinther*, Historisch-Theologische Auslegung, Witten/Gießen: SCM R. Brockhaus/Brunnen, ed. a 4-a, 2018, p. 625.
13. P. 26
14. P. 27
15. P. 29
16. Matroană (matrona) era numită, în societatea Imperiului Roman, femeia căsătorită cu un cetățean roman. Locul ei era de cele mai multe ori în casă, în grija pentru familie și gospodărie. Ea se afla sub ocrotirea și tutela stăpânului casei, fie a tatălui, fie a soțului. (Sursa: Wikipedia, articolul „Matrona”)
17. P. 29
18. P. 31
19. P. 32
20. P. 33
21. P. 37
22. Schnabel, E. J., *Der erste Brief des Paulus an die Korinther*, edd. G. Maier/H.-W. Neudorfer/R. Riesner/E. J. Schnabel, Historisch-Theologische Auslegung Neues Testament, SCM R. Brockhaus; Brunnen Verlag, Witten/Gießen, ed. a 4-a, 2018, 602–603.
23. P. 42
24. P. 44
25. Afirmatia de bază a lui Pavel rămâne aceeași, chiar dacă unele femei ar fi vrut, din proprie inițiativă, să renunțe la acoperământul capului. Această presupunere este însă mai degrabă improbabilă.
26. Tradus după Biblia germană Elberfelder, ediția CSV, dacă nu se indică altfel.
27. Aceste gânduri sunt o completare la capitolul 6.2 din cartea mea „Frauen, vergebt uns!” (*Femei, iertați-ne!*). Nu repet aici cea mai mare parte și recomand să citiți ambele lucrări.
28. P. 87
29. P. 38
30. P. 84
31. P. 80
32. P. 82
33. P. 85
34. P. 89
35. P. 90
36. Schnabel, E. J., 601
37. Schnabel, E. J., 602
38. P. 40
39. Schnabel, E. J., 602
40. P. 29
41. Schnabel, E. J., 604
42. Schnabel, E. J., 605
43. Schnabel, E. J., 606
44. Schnabel, E. J., 606
45. P. 72

46. P. 65
47. Schnabel, E. J., *Der erste Brief des Paulus an die Korinther*, edd. G. Maier - H.-W. Neudorfer - R. Riesner - E. J. Schnabel, Historisch-Theologische Auslegung Neues Testament, SCM R. Brockhaus; Brunnen Verlag, Witten; Gießen 2018, ed. a 4-a, 608–609.
48. P. 70
49. P. 62
50. Schnabel, E. J., 609
51. Schnabel, E. J., 609–610
52. P. 103
53. Schnabel, E. J., 610
54. Schnabel, E. J., 610–611
55. P. 73
56. Schnabel, E. J., 611
57. Schnabel, E. J., 613–614
58. P. 30
59. Schnabel, E. J., 616
60. Schnabel, E. J., 616–617
61. Schnabel, E. J., 617
62. P. 70
63. Schnabel, E. J., 617–618
64. Schnabel, E. J., 619
65. Schnabel, E. J., 619
66. P. 40
67. P. 41
68. P. 41
69. P. 42
70. Schnabel, E. J., *Der erste Brief des Paulus an die Korinther*, edd. G. Maier - H.-W. Neudorfer - R. Riesner - E. J. Schnabel, Historisch-Theologische Auslegung Neues Testament, SCM R. Brockhaus; Brunnen Verlag, Witten; Gießen ed. a 4-a, 2018, 622–623.
71. Schnabel, E. J., 624
72. P. 98
73. P. 105
74. Schnabel, E. J., 590